І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 196. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1962 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 196. VOL. LXIX.

ВОСЬМИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ РАДИТЬ В НЮ ЙОРКУ

Конґрес відбувається в готелі „Коммодор" і триватиме впродовж п'ятниці, суботи й неділі 12-14-го жовтня. 294 делеґатів українських громад зареєстровано напередодні Конґресу. Губернатор Нелсон Рокефеллер, асистент заступника державного секретаря для публічних справ Карл Ровен, сенатор і конгресмени та видатні представники чужих держав виступлять під час Конґресу.

Ню Йорк. — Цієї п'ятниці, суботи й неділі, 12, 13 і 14 жовтня 1962, тут в готелі Комадор у віддалені кількох хвилин ходу від скляного палацу Об'єднаних Націй над Східньою рікою відбувається восьмий з черги Конгрес Американських Українців, центральної політичної репрезентації американських громадян українського роду та їх численних організацій. Вже напередодні Конґресу в четвер 11-го жовтня, себто в дні, як друкується це число „Свобод", що з уваги на цей Конґрес та на День Колюмба в п'ятницю, 12-го жовтня, появляється вже з датою суботи та буде останнім цього тижня, до участи в Конгресі зареєструвалося 294 учасників, включно із 36 членами Ради Директорів Українського Конґресового Комітету Америки. Між зареєстрованими делеґатами є 26 репрезентантів центральних установ, 42 репрезентанти місцевих Відділів УККомітету та 190 репрезентантів місцевих організацій з багатьох українських громад. Програма Конґресу подумана в той спосіб, що всі маніфестаційні виступи відбуватимуться під час трьох полуденків, влаштовуваних в усі три дні тривання Конгресу, та під час конґресового бенкету в суботу ввечорі. Важливою подією буде заповіджене на суботу, 13-го жовтня пополудні політичне форум з виступами асистента заступника державного секретаря для публічних справ Карла Ровена та проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького з Маркетського у н і верситету. Головними промовцями на бенкеті будуть губернатор стейту Ню Йорк Нелсон Рокефеллер та сенатор З'єдинених Держав з цього стейту Джеков Джевітс. Багато своїх ділових внутрішніх і зовнішніх справ Конґрес обміркоувати-ме під час своїх пленарних сесій та в обраних ним комісіях. Закінчення Конґресу передбачається на неділю пополудні вибором нового проводу та схваленням відповідних резолюцій. На всі наради й імпрези Конгресу допущена публіка. Організатори Конґресу зокрема заохочують місцевих та довколишніх громадян до масової участи в конгресових імпрезах, полуденках кожного дня Конґресу та в бенкеті в суботу.

Проф. Лев Добрянський, голова УККомітету, відкриє Конґрес та здасть головний звіт з діяльности УКК.

Карл Ровен, асистент заступника державного секретаря в публічних справах, що виступить на форумі Конґресу в суботу по полудні.

Губернатор Нелсон Рокефеллер, буде головним промовцем на конґресовому бенкеті в суботу ввечері.

Проф. д-р Смаль Стоцький, буде співдоповідачем на конґресовому форумі.

Не буде на Восьмому Конгресі Американських Українців одного з співосновників УККомітету та довголітнього його провідного діяча сл. п. Дмитра Галичина. Його пам'ять та пам'ять тих провідних діячів УКК, що відійшли у вічність, буде відповідно вшанована на початку Конґресу.

ВОСЬМИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Готель Коммодор — Ню Йорк

42-га вул. і Лексінґтон Евеню

12, 13 і 14-го жовтня 1962

ПРОГРАМА:

ЧЕТВЕР, 11-го ЖОВТНЯ 1962:

6:00 — 9:00 год. вечер.: Реєстрація Делеґатів.

П'ЯТНИЦЯ, 12-го ЖОВТНЯ 1962:

8:00 — 10:00 год. перед пол.: Реєстрація Делеґатів.

10:00 год. перед пол.: Відкриття Конґресу; Піднесення прапорів; Відспівання Українського й Американського гимнів; Молитва; Відзначення 20-ліття УПА. Привіт мейора Ню Йорку Роберта Ф. ВАҐНЕРА.

11:00 перед пол.: Вибір Президії Конґресу: голови, 3-ьох його заступників і 2-ох секретарів; вибір комісій Мандатової, Резолюційної і Пресово-інформаційної Проголошення членів Номінаційної комісії.

Звіти: голови проф. Лева ДОБРЯНСЬКОГО; заступника президента Теодора МИНИКА; касира Йосипа ЛИСОГОРА; голови Контрольної Комісії Романа ГУҐЛЕВИЧА.

12:30 по полудні: Полуденок — Вест Бол Рум, Готель Коммодор — присвячений пам'яті Шевченка і Лінкольна.

Виступають: конґресмени: Д. Дж. ФЛОД (Па.) і Е. Дж. ДЕРВІНСЬКІ (Іллиной). При цій нагоді будуть їм вручені Шевченківські Грамоти Свободи Проводить адвокат Ів. ФЛИС, член Політичної Ради УККА і координатор молоді.

3:00 по пол.: Продовження сесії 8-го Конґресу: Реферат д-ра М. СТАХОВА: Завдання УККА в майбутньому

8:00 вечером: Іст Бол Рум, Готель Коммодор. Форум, присвячений американській закордонній політиці супроти СССР. Промовці: Карл РОВЕН, заступник асистента державного секретаря для публічних справ; сенатор Томас Дж. ДАДД (Конн.); проф. Роман СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ; Д. МІЛЛЕР, редактор „Фрідомс Фектс"; модератор проф. Л. Е. ДОБРЯНСЬКИЙ.

СУБОТА, 13-го ЖОВТНЯ 1962:

8:00 — 10:00 год. рано: Реєстрація.

10:00 — 12:00 год. по пол.: Продовження сесії Конґресу.

12:30 год. по пол.: Полуденок — Вест Бол Рум. Головний промовець — Д-р Тінґфу Ф. ТСІЯНҐ, амбасадор Національної Китайської Республіки. Проводить адв Степан ЯРЕМА, член Екзекутиви УККА.

3:00 — 6:00 год. по пол.: Продовження сесії Конґресу.

7:00 год. вечером: Бенкет. Віндзор Бол Рум, готель Коммодор. Молитва. Головний промовець Нелсон А. РОКЕФЕЛЛЕР, губернатор стейту Ню Йорк. Мистецька програма. Тавстмайстер: адв. Іван РОБЕРТС, член Екзекутиви УККА. Закриття Бенкету молитвою.

НЕДІЛЯ, 14-го ЖОВТНЯ 1962:

8:00 — 10:00 год. рано: Богослуження по церквах.

10:00 — 12:00 год. полуд.: Вибір керівних органів УККА.

12:00 год. полуд.: Полуденок, Віндсор Бол Рум, готель Коммодор. Головний промовець проф. д-р Герміна ПОРТЕЛЬ-ВІЛЯ, кубинський історик. Проводить адв. Михайло ПІЗНАК, заст. президента УККА.

3:00 — 6:00 год. по пол.: Прийняття резолюцій і закриття Конґресу молитвою.

СТАШИНСЬКИЙ ПРИЗНАЄ, ЩО ВІН УБИВ СТЕПАНА БАНДЕРУ І ЛЕВА РЕБЕТА З НАКАЗУ МОСКВИ

Карльсруґе, Німеччина. — „Я вбив Степана Бандеру і Лева Ребета з наказу Міністерства Державної Безпеки Совєтського Союзу!" — заявив Богдан Сташинський, совєтський аґент і скритивбивник на судовій розправі перед Найвищим Судом Німецької Союзної Республіки в другому дні розправи у вівторок, 9-го жовтня. Сташинський в цьому дні розправи в подробицях розповів про свій вишкіл та свою підготову до виконаних ним з наказу Москви злочинів скритовбивства над двома видатними діячами українського визвольного руху, провідником Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів Степаном Бандерою в 1959-му році та видатним українським революційно - націоналістичним діячем д-ром Левом Ребетом в 1957-му році. Він також у подробицях описав зброю - пістолю що вистрілювала порошок ціянідної отрути в обличчя жертв, вбиваючи їх на місці і не залишаючи жадного сліду доконаного над ними злочину. Подробиці доконаних ним злочинів скритовбивства Бандери і Ребета попередив Сташинський докладною розповіддю того, як він попав в сіті большевицької аґентури та став її знаряддям, як також про свою основну, довгу і дбайливу підготову та вишкіл для своєї шпигунської і скритовбивної активности.

Акт оскарження

Суд, перед яким ведеться процес проти Сташинського дозволив опублікувати свою постанову про карний процес проти Сташинського. В постанові сказано:

Постанова Третього Карного Сенату Союзної Німецької Судової Палати в карній справі проти совєтського громадянина Богдана Сташинського. народженого 4-го листопада 1931-го року у Борщевицях коло Львова, без постійного місця замешкання, тепер у слідчій в'язниці. за морд та зрадницькі контакти.

I — Акт обвинувачення Ґенерального Союзного Прокуратора обтяжує обвинуваченого:

Обвинувачений вдержував від 1950-го року контакти з тодішнім Міністерством Державної Безпеки (КБГ). Він заявив не пізніше як 1954-го року в Києві свою готовість діяти як агент в Союзній Республіці Німеччини. Після вишколу і підготовки, мав він від січня 1954 діяти на території Союзної Німецької Республіки ак агент КГБ. Згідно доручення він втримував зв'язок до інших аґентів КГБ і мав звербувати одного українського емігранта, як також постачати мертві поштові скриньки грішми і кодами, обсервувати військові скупчення американських стаціонуючих військ та пробувати роздобути інформації про політично - фінансову і іншу можливу співпрацю між ОУН і урядовими чинниками Союзної Німеччини та трьох західніх потуг.

Від весни до пізньої осени 1957-го року слідив він згідно вказівок у Мюнхені за українським екзильним політиком Левом Ребетом. Після передання його спостережень дістав він доручення від КГБ вбити Ребета за допомогою отрути. Як зброю ужив він при тому одержану від КГБ розприскову пістолю, в якій був ціянкалій. Цією зброєю вбив він 12-го жовтня 1957-го року в Мюнхені Лева Ребета. використовуючи його безтурботність (?) і безборонність.

Виконуючи дальше доручення КГБ, вислідкував він від початку 1959-го року в Мюнхені провідника ОУН Ст. Бандери і 15-го жовтня 1959-го року вбив його таким самим способом як Ребета. Відтак очікував він в Москві до 1951-го року на дальші відрядження як агента до Союзної Республіки Німеччини. Підозріння, що обвинувачений виконав всі злочини є достатньо обґрунтовані. На вимогу Союзного Прокуратора, Третій Карний Сенат Союзної Судової Палати відкривав проти нього головну розправу під такими обвинуваченнями:

1) Від 1954 до 1961 року діяв він в Совєтському Союзі, у Східньому Берліні, у Мюнхені і інших місцевостях в тому самому напрямі:

а) втримував контакти до установи, яка лежить поза територіялним обсягом визначеним першим законом про зміни в карнім праві, з метою подавати їм державні таємниці Союзної Республіки,

б) втримував контакти до установи, яка лежить поза Союзною Республікою і Західнім Берліном, щоб подавати військові таємниці стаціонованих в Союзній Республіці чужих військ;

2) 12 го жовтня 1957-го року і 15-го жовтня 1958-го року двома дальшими окремими вчинками

вбив він пляново і підступно кожний раз одну людину.

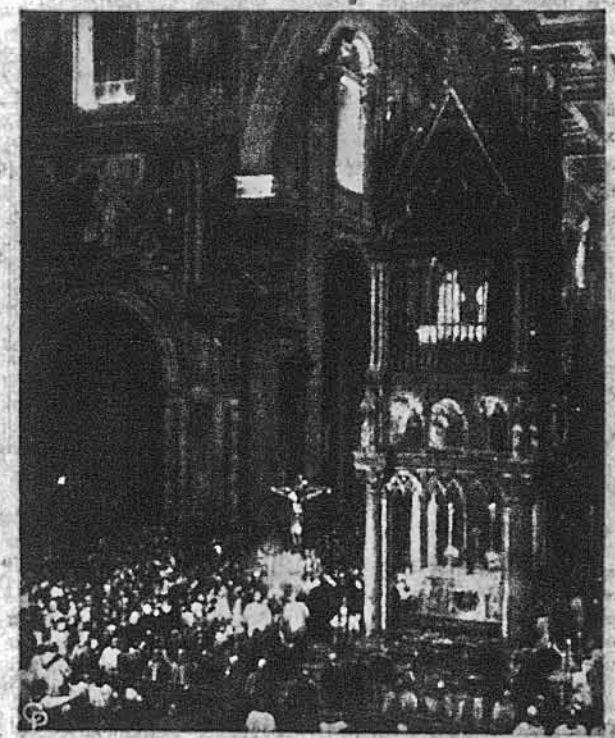
Злочини і проступки виступають проти параґрафів 100 е уступ 1., 73 Карного закону, параґрафу 7 уступ 1. додатку А до Військового Договору, параґрафу 211 і 74 Карного Закону.

II. — Рішення Сенату про

(Закінчення на сторінці 3-ій)

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ВІДКРИТИЙ У РИМІ

2,800 ПОВНОПРАВНИХ УЧАСНИКІВ, КРІМ ФАХІВЦІВ-ДОРАДНИКІВ ТА ОБСЕРВАТОРІВ

Перед відкриттам Вселенського Собору в Ватикані, Папа Іван XXIII молиться перед престолом у базиліці св. Івана за успіх Собору.

Рим. — У четвер 11 жовтня 1962 р. мав бути відкритий 21-ий Вселенський Собор Католицької Церкви, офіційно названий Вселенською Ватиканською Радою II, з уваги на таку першу Раду, яка відбулась в рр. 1869/70. Тодішній Собор формально не був закритий, бо розійшовсь після того, як італійські війська ввійшли на терен Папської держави. 2,800 єрархів з духовними чинами від єпископа вгору мають право брати участь в Соборі, але кругло 200 не вснлі прибути до Риму внаслідку пізнього віку, недуги чи перебування у в'язницях в комуністичних країнах, або без права виїзду з таких країн. Більшість з-посеред 2,600 повноважних учасників Собору прибули вже напереломі минулого й цього тижня та в трьох днях перед відкриттям. За твердженням високих ватиканських духовників, цей Собор найкраще підготовлений з усіх попередніх. Підготова тривала повних 45 місяців, під час яких Підготовча Комісія переслухала та діставала суґестії від 841 осіб, однаково духовних, як світських. Підготовою Собору займались Центральна Підготовча Комісія плюс 10 інших Комісій і два Секретаріяти. Ці Комісії і Секретаріяти дістали разом 3,972 пропозиції щодо прерізних справ, що їх мав би обміркувати й вирішити Собор. Всі ці справи й проблеми схоплено в 69-х точках, які стоять на денному порядку Собору. Їх поділено на 57 справ, щодо яких виготовлено проєкти декретів і 12 найважливіших справ, щодо яких існують проєкти опіній та декретів. Між отими найважливішими офіційними проблемами, що ними буде займатись Вселенський Собор Католицької Церкви на своїх тайних засіданнях, є такі питання, як, наприклад: які перешкоди стоять на шляху з'єдинення Християнських Церков і яких методів треба вжити, щоб їх відсунути; зокрема те саме питання спеціяльно у відношенні до Православних Церков; як найдоцільніше поборювати атеїстичний комунізм без наражения на дальші переслідування вірних в комуністичних країнах; як посилити впливи християнізму в атомовій добі — і т. п. За твердженням всіх коментаторів, ніхто не сподівається від цього Вселенського Собору сенсаційних вирішень в ділянці з'єднення Християнських Церков, і це навіть не є безпосередньою ціллю цієї Ватиканської Ради. Річ іде тільки про прийняття таких постанов в цілому ряді догматичних і практичних справ та в створенні такої атмосфери, яка покращала б взаємини між Християнськими Церквами, наблизила Православні і Протестантські Церкви до Ватикану та вможливила дальші контакти у дусі взаємного довір'я і доброї волі. Всі Протестантські Церкви за винятком баптистів прислали своїх обсерваторів, як також деякі Православні Церкви. Прислала свого обсерватора Коптійська Церква. Члени Вселенського Собору прибули з 55-х країн всіх континентів. Після італійської — найчисленнішу делеґацію мають американці, бо 240 осіб, у проводі з 5-ма американськими кардиналами. Про участь в Соборі всіх українських католицьких єрархів у вільному світі ми вже повідомляли. Як довго триватиме цей Вселенський Собор Католицької Церкви — ніхто не знає. Перша його стадія триватиме до 8 грудня ц. р., щоб дати змогу членам Собору роз'їхатись на Різдвяні свята. Вони повернуться до Риму, мабуть, перед Великоднем 1963 року. Найбільші оптимісти гадають, що Собор скінчиться до кінця 1963 р., але не є виключене, що він триватиме кілька років. Напередодні відкриття Собору найбільше зацікавлення викликало — хто з єрархів Католицької Церкви прибуде з-поза залізної завіси. Два єпископи з дозволу комуно-мадярського уряду приїхали з Мадярщини; тамошній кардинал Міндсенті від 1956 року живе в будинку американської амбасади, бо комуністи погрожують або негайним арештуванням його, або — випущенням з Мадярщини, але без права повороту. Три кат. єпископи прибули з Чехословаччини. Найбільшу делеґацію з-поза залізної завіси привіз польський кардинал Стефан Вишинський, бо 11 єпископів. У середу 10 ц. м. співав в Соборі св. Петра хор з української семінарії у Римі.

Кубинські втікачі перевели рейд проти Куби

Маямі. — Речник кубинських втікачів на Маямі повідомив, що в минулий понеділок тайна кубинська революційна організація „Альфа 66" перевела успішний рейд проти порту Ізабеля де Саґуа за 150 миль на схід від Гавани. В рейді взяло участь коло 25 кубинських емігрантів. У тому рейді вбито — за твердженням кубинських емігрантів — 20 оборонців військових споруд в названому порті, між ними кількох совєтських „техніків" та захоплено досить багато зброї і воєнного матеріялу. Ту зброю кубинські революціонери виставлять публічно в найближчу суботу в Сан Хуані в Порто Ріко, де названа організація має свою головну кватиру. Скільки осіб згинуло з-поміж напасників — не сказано. Цілий рейд тривав від 12.30 до 2.12 вночі. Військові споруди були освітлені могутніми рефлекторами, що їх привезли большевики. У рейді знищено пересувну на залізничій лінії, арсенал і ще 4 інші стратегічно важливі пункти.

Кеннеді конферував з президентом Ґвінеї

Вашингтон. — Президент Кеннеді приймав обідом президента Ґвінеї Секу Туре і конферував з ним — разом перебувши повних дві години.. Про зміст їхніх розмов офіційно не видано ніякого комунікату, але Секу Туре заявив журналістам, що наради відбувались „в атмосфері великої сердечности", а президент Кеннеді заявив, що він „дуже радий, що взаємини між ЗДА й Ґвінеєю є якнайкращі". Секу Туре просив Кеннеді дати більшу економічну допомогу Ґвінеї.

Віце-президент Джансон проти політиків-екстремістів

Ню Йорк. — Віце - президент Лідон Б. Джансон, промовляючи на прийнятті в пошану покійного губернатора Алфреда А. Смита, гостро виступив проти тієї групи американських політиків, які ширять ненависть та стараються розбити одність американської нації. Джансон казав, що не може мати успіху той політик, який звертається до егоїзму, клясового інтересу або до ненависти інших американців тільки тому, що вони є іншої раси або іншого кольору шкіри. Віце - президент заявив, що і бідні в цій країні мають мати такий самий спосіб життя, як і багачі, бо і бідніші є сотворінням Бога. Джансон хвалив покійного губернатора Ала Смита який був першим католиком що в 1928 році старався про пост президента у ЗДА. Промовляли ще губернатор Нелсон А. Рокфеллер, який в своїй промові мав і політичні нотки. Між промовцями були ще посадник Роберт Ваґнер і кардинал Ню Йорку Френсіс Спелман, який вийшов перед закінченням прийняття, бо мусів відлетіти до Риму на Вселенський Собор, який мав початися 11-го жовтня ц. р.

● **Тіто** прийняв запрошення від совєтського . президента Леоніда Брежнєва і заповів що в грудні цього року відвідає Москву.

Аденауер проти ініціятиви Західньої Німеччини в справі Берліну

Бонн. — Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер, виголосивши одногодинну промову на відкритті сесії західньо-німецького парляменту, заявив, що немає глузду виступати з будь-якою ініціятивою в справі полагоднання Берлінської кризи, як довго Совєти наполягають на поділі Німеччини, знищені свободи Західнього Берліну та невтралізації Західньої Німеччини. Завваги Аденауера пов'язують ніби з думкою, яку през. Кеннеді мав висловити в розмові з західньо-берлінським посадником Віллі Брандтом, щоб сама Західня Німеччина проявляла більшу активність в Берлінській проблемі і причинилась до її розв'язки. Віллі Брандт вернувся в минулу неділю з подорожі до ЗДА до Німеччини і безпосередньо перед виступом Аденауера в парляменті склав йому звідомлення про свою нараду в Білому Домі. Аденауер, який поручав надалі політику „терпеливости, твердости і впертости", заявив, що Західня Німеччина була б куди більше готова для всяких розмов про головні міжнародні проблеми якщо полегшав би режим у Східній Німеччині. „Людські мотиви є у нас вищі, як національні мотиви" — заявив він, таврyючи режим однопартійного терору і спутання всякої свободи в Східній Німеччині і Східньому Берліні. Водночас Аденауер перестеріг всі невтральні країни, що визнання ними Східньої Німеччини було б в очах Західньої Німеччини „неприязним актом" у відношенні до Західньої Німеччини — з відповідними наслідками.

ПРИВІТ ДЕЛЕҐАТАМ І УЧАСНИКАМ ВОСЬМОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Наш Конґрес

З кінцем цього тижня, впродовж п'ятниці, суботи й неділі, 12, 13 і 14-го жовтня, в Ню Йорку відбудеться Восьмий Конґрес Американських Українців, що належить, без сумніву, до найважливіших подій в нашій американсько - українській спільноті. Що більше, цей Конґрес буде предметом великої уваги як приятелів, так і ворогів українського визволення, в нашому найглибшому переконанні найтісніше пов'язаною з безпекою нашої нової батьківщини — З'єдинених Держав Америки і з встановленням тривкого, базованого на волі і справедливості для всіх, миру в світі. Ці проблеми є нашим найдалійдучим завданням, і тому на Конґресі їм буде віддана головна увага.

Ці справи є безспірні й самозрозумілі. Натомість є проблеми тактичного порядку, є цілий ряд передумов, що мусять бути здійснені, як і цілий ряд завдань, що мусять бути виконані в змаганні до цієї нашої найдальшої мети. Отже, не тільки манифестація нашої відданости найвищим ідеалам, але й уважний розгляд метод, засобів і потреб у змаганні до їх здійснення матимуть на цьому Конґресі відповідну увагу, тим більшу, що в цих справах у нас, як і в кожному демократичному суспільстві, є різні думки і підходи, є суперечності, і ми також не вільні від антагонізмів.

Очевидно, що Конґрес проходитиме в цих двох головних аспектах: манифестації наших ідеалів та цілей і обмірковування та вирішування проблем нашого щоденного змагання до них, нашої зовнішньої і внутрішньої політики. А цих проблем багато. У зовнішньополітичній площині сьогодні, не зважаючи на факт повного здемаскування імперіялістично - агресивного та рабовласницько - народовбивчого характеру московського большевизму, все ще зустрічається якусь для здорового глузду незбагненну інертність вільного світу, включно із З'єдиненими Державами Америки, у відношенні до комуністичної загрози, як і прямо каригідне нехтування того найважливішого арґументу, що ним у боротьбі проти тієї загрози є визвольні рухи українського та інших поневолених Москвою народів.

Це наш справді священний обов'язок і повинність змагати до зміни такої ситуації. А щоб успішно це виконувати, ми самі повинні провести справді повну мобілізацію всіх наших духових, культурних і політичних сил, як і всіх наших ресурсів. Тим часом у цьому ми недомагаємо так само, як і цілий вільний світ недомагає в своїй боротьбі проти комуністичної загрози. Наша зорганізованість ще далека від завершеної навіть в її реальних можливостях, наша жертвенність на політичні цілі нашої репрезентації — Українського Конґресового Комітету — нижча критики, безліч наших внутрішніх проблем вимагають ще своєї позитивної розв'язки, від виховання молодшого покоління починаючи, а на участі в американському політичному житті кінчаючи.

Уже за деякий час перед Конґресом висловлено цілий ряд критичних думок та постулятів як до самого Конґресу, так і до проводу УККомітету. Добре, що ці думки висловлено, але недобре, що деякі з них були радше критикою заради критики, ніж наслідком дбайливої аналізи як нашого стану, так і його причин та можливостей. З жалем треба ствердити, що це недомагання є радше загальною характеристикою висловленої досі критики наших недомагань. Прикладом цього можуть послужити „єретичні думки" одного із наших заслужених громадян - лікарів, що з легкої руки виписав рецепту на неіснуючу також і в його шляхетній професії панацею для вилікування всіх наших суспільних недуг, не завдавши собі труду дослідити їх та поставити правильну діягнозу.

Ми далекі від того, щоб вважати наш стан за ідеальний. Це стверджено вже на початку цих міркувань. Але ми радше схиляємося до тієї характеристики, яку дав нашому станові голова УККА проф. Лев Добрянський, порівнявши нашу суспільність та її провід з возом і конем: кінь тягне, а віз начебто навмисне шукає вибоїв на шляху, щоб утруднювати їзду вперед. Це стосується не тільки до центрального проводу, але й до проводу поодиноких наших громад, бо з кожним роком меншає кількість готових до жертвенної праці людей. Це — одна з тих наших внутрішніх проблем, що до їх розв'язки Конґрес може причинитися.

Але в нашій критичній запопадливості ми були б несправедливі супроти нас самих, всієї нашої спільноти і її проводу, якби переочували чи недоцінювали одночасно і наших безсумнівних успіхів на всіх ділянках нашої праці і наших зусиль. Проф. Лев Добрянський не без підстави твердив у своєму звіті на недавньому зібранні Ради Директорів УККА, що наша американсько-українська спільнота, навіть при всіх своїх недомаганнях, далеко випередила своєю зорганізованістю і своєю активністю куди численніші й сильніші від неї інші етнічні групи в Америці. Тиждень Поневолених Націй, щорічні відзначування на загальноамериканську скалю роковин української державної незалежности, як і законодатна активність в Конґресі, ініційована чи спонсорована головою УККА, можуть послужити на це переконливим доказом. Прикладом нашої активности в зовнішньому і внутрішньому аспектах може бути акція в справі побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Тут і там можна почути критичні голоси, мовляв, вся наша акція зосереджується на Конґресі ЗДА, поминаючи важливіші від усього Білий Дім і Державний Департамент. Проте, брак наявних результатів, як їх видно в Конґресі, ще далеко не означає брак активности чи занедбання. Непомильною ознакою нашої сили й активности може послужити в не меншій мірі та злобна увага, що її приділяє нашій спільноті і нашій праці Москва.

Реєстр наших недомагань і наших успіхів можна продовжувати. Але, якщо їх справедливо зважити, якщо мати на увазі також і всі наші внутрішні та зовнішні об'єктивні обставини, то наші позитиви й успіхи, без сумніву, переважають, і ми маємо всі причини на те, щоб іти на цей наш Конґрес з піднесеною головою, з новими надіями і певністю щодо нашого майбутнього та нашої ролі в його оформлюванні. Наша гідна постава на Конґресі, наша дбайливість у розгляді наших недомагань та невдач, наших добрих прикмет та успіхів, і справедлива оцінка одних і других, а вкінці вибір проводу — можуть становити новий межовий знак, нові, кращі передумови для нашого дальшого росту і дальшого походу.

З такими міркуваннями вітаємо делеґатів - репрезентантів американсько - української спільноти на нашому Конґресі і бажаємо їм повного успіху в їх нарадах та рішеннях. Не сумніваємося, що цей Конґрес супроводжатимуть найкращі побажання та надії і українського народу, як у неволі на рідній землі, так і на волі в діяспорі сущого.

Польща і Берлін

Минулого тижня державний секретар Дін Раск відбув з комуно-польським міністром закордонних справ Адамом Рапацьким одногодинну конференцію, в якій — за твердженням газет — з'ясував становище Америки в справі Німеччини й Берліну. Ця розмова, безумовно, стояла у зв'язку з виступом Рапацького на Генеральній Асамблеї ОН, де він підтримував совєтський плян про мировий договір з двома Німеччинами та перетворення Західнього Берліну у „вільне місто". Ця справа напевне буде предметом нарад між найвищими „достойниками" Польщі і Східньої Німеччини, коли польський партійний диктатор Владислав Гомулка і прем'єр Юзеф Циранкєвіч прибудуть з відвідинами до Вальтера Ульбріхта.

Можна зрозуміти становище всіх поляків без уваги на партії, що їм залежить на існуванні слабої, а не сильної Німеччини, і тому вони підтримують всі проєкти, які ґарантували б, що Німеччина ніколи не вернеться до своєї колишньої мілітарної потуги. Польща зазнала від німців надто багато горя, щоб можна було його забути і не боятись повороту в новій формі — внаслідок відродженого німецького мілітаризму й імперіялізму. Не треба полякам сягати аж до початків 15-го сторіччя з хижацькими виправами пруських хрестоносців, які зловживали святе знамено хреста для колонізування і ґерманізування слов'янських земель. І не потребують поляки пригадувати собі три розподіли Польщі з другої половини 18-го сторіччя і поведінки німців у першій світовій війні на окупованих ними польських землях в межах тодішньої Росії. Такої варварської, безглуздої, фізично винищувальної політики, яку німці стосували в останній світовій війні в Польщі і яку потім перенесли й в Україну — нелегко забути. Тим паче, що уряд Німецької Федеративної Республіки, який зробив уже різні заяви засуду і покаяння за політику нацистського періоду у відношення до жидів, в справі тієї політики у відношенні до Польщі і України не склав до цього часу ніякої заяви.

Отож, логічно, можна зрозуміти поляків, що їм подобається проєкт Хрущова щодо поділу Німеччини. Західня ж Німеччина все ще квестіонує польські західні кордони на Одрі - Ніссі — східньонімецькі комуністи той кордон затвердили. Тож ясно, полякам вигідніше мати за західнього сусіда слабих східньонімецьких комуністів, аніж одностайну, сильну, демократичну Німеччину, тим паче, що був уже історичний прецеденс, коли демократична післяверсальська Німеччина Шайдемана, Ратенава і Штреземана впродовж 15 років перетворилася в Німеччину Гітлера, Ґеббельса і Гімлера. Польський комуністичний режим у Варшаві взагалі не має тут вибору, коли він у закордонній політиці не має ніякого голосу, бо мусить слухати Москви.

Але справа не така проста. При всьому своєму партійному фанатизмі Гомулка і його співробітники вроді Рапацького здають собі справу, що Москва в своєму імперіялістичному поході на Захід може піти задалеко і спровокувати війну. Вони здають собі краще справу з дійсних настроїв і всього клімату на Заході, аніж нездатні до цього російські большевики. Їм байдужні також персональні амбіції Ульбріхта і не хочуть за ті амбіції — воювати. Польща, як мало котра інша країна, боїться війни і потребує миру, — для стабілізації своїх кордонів, для відбудови з воєнних руїн, для виходу з хронічної господарської кризи. І тому Польщі, мабуть, куди вигідніший такий стан у Німеччині й Берліні, як нині, аніж провокування Америки і цілого НАТО до нової великої війни з приводу Берліну. Ось чому логічними є західні здогади, що Гомулка не буде цькувати Ульбріхта проти Заходу, а дораджуватиме йому — бути спокійним і стриманим у демагогії.

Ярослав Курдидик

„Рибальський порт" і ракетні викидні

Ані останні події у Міссісіпі, ані щораз більша напруга довкола Берліну не всилі заслонити найбільшої турботи і загрози для ЗДА, що зростає коло самого їхнього порога — на Кубі . . . Є вже незаперечені докази на те, що коли у найближчому часі не буде сторпедований якимсь чином кастрівський режим, Куба з її „рибальським портом" понад всякий сумнів замінить для совєтських підводних човнів середземноморський порт в Альбанії, з тією тільки різницею, що від Альбанії до ЗДА 5.000 миль, а від Куби — 90 миль . . .

За останніми інформаціями, що їх призбирала Центральна Розвідча Аґенція, виходить, що, крім гарячкової розбудови порту Марієль (30 миль від Гавани), який, теоретично міркуючи, має стати такою самою базою для совєтських підводних човнів, як Санта Лоч в Англії для американських атомових човнів, большевики викінчують будову двох ракетних викиднів, одного в Мантанцасі, а другого в Барракоа. З них можуть большевики взяти під обстріл ракетами із нуклеарними головками обшир усіх південних стейтів ЗДАмерики.

Уряд ЗДА гостро критикують за те, що, мобілізуючи південноамериканські держави для „хрестоносного походу" проти скомунізованої Куби, він не робить нічого, що б перетягнути ці держави на свою сторону. І так, виявляється, що з призначених на допомогу латинським сусідам, згідно з програмою Союзу для Поступу, сум передано Венесуелі, Перу і Чіле, заледве $14.000.000, при чому комісія, яка контролює розподіл цих фондів, створює такі бюрократичні труднощі, що це докраю знеохочує південноамериканські держави. У той самий час — ствержують критики — большевики перекинули на Кубу зброї, харчів та сільськогосподарських машин на суму, що сягає майже мільярда долярів, не враховуючи попередньої допомоги.

Фактично справа мобілізації проти Куби обмежується покищо мобілізацією наших власних сил і призбируванням наявних доказів, що мають лягти в основу бльокади Куби, — пише Дж. Молліґен, один із тих журналістів, які „знають наскрізь" усе те, що діється в скомунізованій Кубі. І так, пише він, в приспішеній розбудові „оборони Куби" брали досі участь кораблі аж 20-ти вільних країн, не згадуючи вже того направду скандального факту, що серед пароплавів, які перевозять на Кубу головним чином зброю і амуніцію, є 19, в тому числі 9 кляси „Ліберті", що їх ЗДА передали були СССР під час другої світової війни в порядку відомого „ленд-лізу". Згадані кораблі, хоч і є не повернено ще досі власністю ЗДА, допомагають розбудовувати комуністичну базу проти їхнього формального й номінального власника. (Всіх кораблів, які залишилися з „ленд-лізу", мають большевики щось коло 30, і всі вони в доброму стані, бо побудовані в роках 1942 - 44). Дж. Молліґен з повною слушністю домагається, щоб ЗДА сконфіскували ці кораблі, особливо тепер, коли вони виконують піратську службу на „наших, американських водах".

Не менше бруду справу витягає на світло денне другий кореспондент, І. Мек Лой, заявляючи, що деякі американські приватні компанії, щоб заробити гроші, відступили свої пароплави „братнім" компаніям у Панамі, Норвеґії, Греції та Ліберії, і ці пароплави під прапорами згаданих держав перевозять амуніцію і машини до Куби.

Тож не слід дивуватися, що уряд ЗДА почав уживати відповідних заходів. Одним із дуже відрадних явищ є присвячена справі Куби конференція латино - американських держав, що відбулася недавно у Вашинґтоні. Преса повідомляє, що ця конференція мала тільки інформаційний характер, але, незалежно від того, обговорювано різні практичні заходи, які не будуть обмежуватися самою тільки ідеологічно - політичною демонстрацією проти Куби. В дуже різкій опозиції до пляну, за яким десять країн Карібського обширу мали б створити спільну збройну силу, яка переводила б контролю Карібських вод, стоять Бразилія, Чіле і Мехіко. Особливо вперто супротивляється реалізації цього пляну найближчий сусід Кастра, Мехіко. Уряд цієї країни заявляє, що він є проти будь-якої економічної і мілітарної бльокади Куби, як також створення з латиноамериканських держав бльоку на зразок НАТО.

Однак, можна занотувати й дуже відрадні голоси, ось хоч би президента Ґватемалі, Міґуеля Ядіґораса Фуенти, який заявив, що „кубинська проблема представляє чисто мілітарну загрозу для всіх латиноамериканських держав і тому всі ми повинні старатися, щоб комуністичний режим Ф. Кастра був зліквідований без дальшої проволоки". А президент Гондурасу заявив представникам західньої преси, що „кастроїзм — це хвороба, яка нагадує рак на здоровому тілі людини", і тому слід провести негайну операцію".

ЗДА перші свої санкції проти Куби прибрали в такі чотири точки:

1) Кожна держава, що дозволить у майбутньому перевозити своїм пароплавам або літакам товари на Кубу, буде виключена з торговельних взаємин із ЗДА; 2) Держави, які дозволять своїм літакам або кораблям перевозити товари на Кубу, будуть автоматично позбавлені мілітарної та економічної допомоги; 3) Американські громадяни, що відступили б свої кораблі компаніям чужих держав, які обслуговують Кубу, мають бути покарані, як особи, що допомагають ворогові; 4) Кожного дня уряд ЗДА проголошуватиме назви тих компаній, що віддадуть свої пароплави чи літаки на допомогу Кубі, і у відношенні до тих компаній буде проголошений загальний бойкот.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Українська громада в Америці

Відомий український журналіст Зенон Пеленський, який постійно живе у Мюнхені і прибув до ЗДА три місяці тому на відвідини, поділився в Клюбі Круглого Стола в Ню Йорку 5-го жовтня ц. р. своїми враженнями і спостереженнями з українсько - американського терену. Свою доповідь він назвав „Проблеми українців в Америці очима европейця". Доповідач просив вибачення, що надто короткий час його перебування в Америці і брак можливости познайомитися безпосередньо з багатьма іншими українськими центрами в ЗДА, може, звузить поданий ним образ, проте він висловив переконання, що деякі його помічення тривкі й правильні.

Людину, — сказав доповідач, — яка понад десять років не бачила знайомих та приятелів і щойно тепер зустріла їх, вражають тут такі милі й характеристичні риски, як — передусім — надзвичайна гостинність американських українців, які вгощають, де можуть, і запрошують до себе, — та загальний добробут, який кладе на поведінку окремих осіб своєрідну печатку. Це гостро різниться з тим, що було за часів існування таборів ДП в Европі і що ще подекуди залишилось в українців у Німеччині. За дальшу характеристичну риску українсько - американської громади доповідач вважає втихомирення партійно - групових антаґонізмів, які, хоч і існують, проте не виявляються вже у давній назверхній гостроті, особливо в зустрічах осіб різних поглядів. Зате неприємно вразив доповідача ніби брак контактів між нюйоркськими українцями внаслідок великих віддалей. Але за найповажнішу неґативну риску американсько - української громади він уважає брак зацікавлення ходом подій та відносинами в Україні, при чому в більшості людей — на думку ред. З. Пеленського — залишився ще анахронічний вже тепер образ сталінської України.

Проте, назагал ред. З. Пеленський захоплений високим станом активности і організованости американських українців. Він запевняє, що цей стан американсько - української громади викликає подив не тільки серед українців в Европі, але й серед чужинців і має величезний вплив на політику совєтського уряду у відношенні до України, який намагається — в культурній ділянці — просто копіювати деякі почини української еміґрації. Торкаючись питання дальшого життя американсько - української громади та збереження її розмаху й творчих надбань, доповідач ширше зупинився над способами протидіяння природній асиміляції. Він радив класти натиск не так на навчання нашої молоді в Америці української мови, як радше на впоювання в неї почуття гордости із приналежности до української нації. Доповідач мотивував це тим, що ніби для кожної дитини вживання чужої мови є трудністю, від якої вона ухиляється, а українська мова видається нашим дітям в чужомовному середовищі мовою чужою. Висловлюючись з найвищим признанням про наші курси українознавства, ред. З. Пеленський все ж висловив острах, чи не прикладається в американсько - українській громаді у підході до молодого покоління забагато ваги до назверхніх форм українства, до яких належить і мова, а замало до внутрішніх, між якими на першому місці мусить стояти глибокий сантимент до українства і почуття спільности з ним.

Ред. З. Пеленського вразив, може, надто великий самокритицизм американських українців. Він заявив, що „ніде не зустрів стільки нарікань, як в Америці". Признавши, що самокритицизм — риса позитивна, ред. З. Пеленський вважає, що він тут, мабуть, переборщений хоч би тому, що ні одна інша національна громада в З'єдинених Державах не може похвалитися такими численними й такими корисними установами та організаціями, як українська. Ред. З. Пеленський вважає за позитивне явище навіть те, що ніби твориться у нас „гай сосайті", як доказ, що ми „підтягаємось вгору". Зате він таврує занедбування американськими українцями статистики, внаслідок чого жонґлюється цифрами про саме число українців в Америці, — повний брак зв'язку з американським робітничо - спілковим рухом, і — врешті — відсутність українського впливу на американську закордонну політику. Це останнє доповідач виправдує станом деконьюнктури, про яку львівське „Діло" писало вже в 1930 роках. Все ж оптимістична оцінка американсько - української громади дійшла в доповідача до того, що він прирівняв цю нашу громаду з „державою в екзилі". Висловивши жаль, що нема в нас загальноукраїнського керівного чинника для плянування українських справ в діяспорі, він висловив думку, що Українська Національна Рада здобуває повагу серед рідного громадянства та серед чужинців, і що американсько - українська „держава в екзилі" збережеться завдяки динамізмові американсько - української громади.

У дискусії, в якій забирали голос пп. Клисяк, Кальмук, В. Новицький, Є. Стахів, Є. Федоренко, О. Данько, Я. Пеленський, інж. М. Яримович і ред. І. Кедрин — багато завваг ред. З. Пеленського спростовувано, деякі з них доповнено, інші цілком заперечувано. Вказувано на велику трудність зладження правильної статистики українців з уваги не тільки на їх територіяльну розпорошеність, але й на приналежність до таких організацій та Церков, які не вживають української національної термінології. Критиковано внутрішньо - українські відносини, в яких дехто добачав „патріярхально - авторитарні" тенденції. Вказувано на неправильний підхід до різних явищ у підсовєтській Україні і на занепад активности й жертвенности в американсько-українській громаді.

Багато уваги дискутанти присвятили проблемі молоді і боронили вартість навчання української мови. Однак, назагал усі погоджувалися з великими досягненнями нової української еміґрації в Америці і з перевагою світлих позицій над тінями.

Проводив вечором редактор Іван Кедрин. К.

З НАШИХ БУДНІВ

З нагоди Конґресу

Приємно дістати з Головної Канцелярії УККА гарну картоґку з якимось рідним краєвидом ґи з візерунком гетьмана Богдана Хмельницького, з привітом та подякою за скромну пожертву на Національний Фонд. Це тим приємніше, що картоґка підписана паном маршалком Василем Мудрим, власною ж їх рукою і власним пером. Правда, такі картоґки одержують всі платники національного датку, але мені особисто, по-давньому знайомству зі Львова, пан маршалок добавляє ґасом ще кілька теплих слів, наприклад: „Дай нам, Боже, витримати!" — або щось в тому роді. Тоді така картоґка набирає подвійної вартости, і я завжди обіцяю собі, при такій нагоді, що на другий рік вишлю подвійний даток... Але потім якось мені не виходить.

З того, що всі платники дістають з канцелярії такі подяки, виходить ясно, що цих платників не так дуже баґато . . . Якби їх був леґіон (вже не кажу мільйон!) і всі сплаґували нацподаток, то ця жмінка службовців канцелярії, з паном маршалком на голі, не дала б собі ради з писанням подяк і мусіла б той гарний звиґай занехати.

На жаль — справи не стоять так світло . . . Український Конґресовий Комітет Америки це, з тихим смутком можна сказати, найбільша і... найбідніша наша національна установа!

А які претенсії до неї, які вимоги - побажання! Я був лише на одному передконвенційному мітинґу, та й голова мені спухла від вислуханих там промов, проєктів, резолюцій! Ніґого казати, наша громада любить навантажувати обов'язками національний віз, але не завжди любить запрягатись до цього воза . . . В резолюціях, схвалених на тому мітинґу, сказано, що УККА мусить подвоїти свою дотеперішню роботу! Мусить охопити своєю діяльністю всю нашу внутрішню й закордонну політику! Мусить служити політиґній еміґрації, Україні і Америці! Всю ту колосальну роботу, на думку одного з промовців, Конґресовий Комітет виконає тоді, коли професор Добрянський у Вашинґтоні робитиме своє діло за вказівками політиків із нюйоркського „давнтавну" . . .

Високий рівень нарад і дискусій, що потім наступила, попсував, як звиґайно, один ґуцул з Коломиї. Він попросив слова і сказав:

— Панове, що вам з тих усіх резолюцій, коли в касі Комітету буйний вітер віє? Ви хоґете робити велику політику за малі гроші або за ґужий кошт . . . Панове, покажімо, що ми не лише моцні на слова, але й на діла! Я вношу пропозицію зробити збірку на потреби . . .

В тому місці ґуцула загалайкали, а з президії звернули йому увагу, щоб говорив до реґі. Потім він мені жалівся, з сльозами з оґах:

— Ви ґули: всі вони говорили до реґі, тільки я один від реґі... Ну, скажіть, є рихт на світі?

Ікер

Борис Антоненко-Давидович

ЗА ШИРМОЮ

РОМАН

(11)

Добре, що стара мовчить, що стара звичайно мовчить, майже ніколи не сперечається, навіть ніби намагається догодити Ніні Олександрівні. Та дарма! Ніна Олександрівна відчуває, що свекруха не любить її, не схвалює вибір сина й на всі оті невістчині малюнки, мольберт, палітру, пензлі й тюбики з фарбами дивиться косо, як на дурні пустощі. Стара намагається навіть не підходити близько до тих невістчиних забавок, але Ніні Олександрівні досить і того, що свекруха часом кине на її малярське начиння свій сухий, отруйний погляд і тихо зідхне; а коли до цього Ніна Олександрівна помітить ще на обличчі свекрухи цей пісний вираз непричетности, сторонности, гадючого невтралітету, який стара так артистично вміє робити, якось особливо стулюючи свої запалі сині губи, — Ніну Олександрівну охоплює лють, яку вона ледве може стримати. І тоді знову вона обурено думає: „Та що з того, що в неї є один тільки син! Хіба не можна жити нарізно? На іншій, окремій квартирі, чи ще краще — в іншому місті, щоб рідко бачитись? Можна! Безперечно, можна!.. Ну, розуміється, їй треба допомагати, Олександер повинен надсилати їй гроші, — аліменти, чи як там воно офіційно зветься, і все було б гаразд. Живуть же інші так!.. А от скажи це Олександрові, порадь йому по-хорошому, — враз замовкне, насупиться, піде з дому й навмисне буде пропадати десь у кишлаку, а то й зовсім зникне до району чи навіть до области, вигадавши штучні, невідкладні справи, а дружина — залишайся вдвох з свекрухою, терпи її нестерпну присутність наодинці!.." Ні, що там і казати! Для мистецтва, для творчости потрібні насамперед умови, а їх ось у Ніни Олександрівни саме й нема...

Ніна Олександрівна відгорнула назад широкі рукави пишного кімоно й підійшла до вмивальника помитись. У білому емальованому тазу вона одразу помітила серед мильної каламуті бліді плями фарб. У кутку коло своїх цяцьок підозріло тихо сидів на підлозі Вася й боязко зиркав на матір.

— Ти знову, Васю, бавився з моїми тюбиками, витискав фарбу? — грізно обернулась до нього Ніна Олександрівна. — Негайно ж до мене! — наказала вона і ще далі, за лікті, відсукала рукави.

— Признавайся — брав фарби?

— Ні-ні-ні... Я — трошки квачики...

— Не „ні-ні", — і потім — що це ще мені за „квачики"! — відразу ж виправила Ніна Олександрівна й страдницьки звела вгору очі, натрапивши на ці свіжі сліди лихого впливу свекрухи. Вона захитала несхвально головою глибоко зідхнула й знову взялась за Васю. — Поперше, ніколи не треба брехати а подруге, йди сюди, до мене, а не сиди там!

Передчуваючи неминучу розправу, хлоп'я, огинаючись, подалось, з місця й заздалегідь наготувалось розплакатись. Коли залишилось два кроки, малий змінив тактику й, простягаючи вперед рученята, кинувся зо всіх ніг до матері:

— Не буду, не буду, мамо!..

Він уже знав, як зм'якшуюче впливає це на батька, коли той гнівається, і зважився застосувати цей спосіб і до матері.

— Ні, ти мені спочатку скажи, навіщо ти брав фарби?

Ніна Олександрівна вперлася руками в боки й розставила ноги, готуючись до тривалого допиту, та в цей час коло неї з двору тихо пройшла стара з порожньою брудною мисочкою в руці. І тільки но Ніна Олександрівна побачила цю нікудишню мисочку з діркою на дні, заткнутою ганчіркою, як увесь її гнів переминкнувся з Васі на свекруху.

— Боже! Ви, Одарко Пилипівно, всяку гидоту тягнете в дім! — сплеснула руками Ніна Олександрівна, а Вася, користуючись з нагоди, тихенько позадкував подалі від біди.

— Я тільки вимию і зараз же її винесу, — поспішно проказала стара.

— Можна вимити й надворі. Треба ж, нарешті, пам'ятати, що ви живете в квартирі лікаря! — кинула їй навздогін Ніна Олександрівна й заходилась намилювати руки.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ІІ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

СТАШИНСЬКИЙ ПРИЗНАЄ, ЩО ВІН УБИВ СТЕПАНА БАНДЕРУ І ЛЕВА РЕБЕТА З НАКАЗУ МОСКВИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

слідче ув'язнення з 2. січня 1962 є дальше дійсне. Чергове перевірення рішення про ув'язнення має відбутися за два місяці. — Карльсруге, 1962, 24-го вересня. Д-. Ягуш, д-р. Вебер, д-р Генсберґер, д-р Фаллєр, д-р Шумахер.

Д-р Ярослав Падох і адвокат Керстен формально допущені до розправи

Найвищий Суд Німецької Союзної Республіки, перед яким відбувається розправа проти Сташинського, формально погодився на те, щоб заанґажовані родиною сл. п. Ст. Бандери колишній конґресмен ЗДА Чарлс Керстен та д-р Я. Падох з Америки асистували німецькому адвокатові, що заступає цю родину. З уваги на те, що обвинувачений Сташинський виразно і добровільно признався, що він виконав свої злочини з наказу совєтського уряду, адвокати, що заступають родини жертв Сташинського доказують, що акт оскарження повинен бути поширений додатково на параґраф 220А карного кодексу Союзної Німецької Республіки, базований на ратифікованій тією Республікою міжнародній Конвенції проти народовбивства. Таке поширення акту оскарження та його доказання в суді було б рівнозначне із засудом Совєтського Союзу за доконаний акт народовбивства в обличчі міжнародного закону.

ПОДРОБИЦІ ПЕРШОГО ДНЯ ПРОЦЕСУ

(УК). — В понеділок, 8-го жовтня 1962 р. почався в Карльсруге перед Третім Карним Сенатом Союзної Судової Палати процес проти Богдана Сташинського, обвинуваченого в шпигунстві та в замордуванні Провідника ОУН Степана Бандери і Лева Ребета.

Сенат цей складається з п'ятьох суддів: д-р Гайнріх Ягуш — президент, і чотири судді — д-р Вебер, д-р Генксберґер, д-р Фаллєр і д-р Шумахер.

Обвинувачує генеральний прокуратор д-р Альбін Кун. По боці Державної Прокуратури виступає в характері речевого знавця, який опрацьовував з доручення генерального прокуратора Френкеля акт обвинувачення, крайовий надрадник суду д-р Оберле.

Як приватний обвинувач Сташинського виступає пані Слава Бандера, заступлена німецьким адвокатом д-ром Гансом Нойвіртом та двома її особистими уповноваженими: колишнім американським конґресменом Чарлсом Керстеном і д-р Ярославом Падохом.

З боку родини Л. Ребета виступає як приватний обвинувач вдова пані Дарія Ребет, заступлена німецьким адвокатом д-р Міром.

Процес розпочався о год. 9:15 вранці. Заля виповнена численними німецькими та чужинецькими журналістами, як теж представниками української преси і громадянства.

Після відчитання постанови Союзної Судової Палати про карне поступування проти Б. Сташинського, президент трибуналу д-р Ягуш розпочав переслухування обвинуваченого.

Обвинувачений підтверджує свої попередні зізнання, складені під час судового слідства. Він розповідає про подробиці свого родинного життя про початок завербування його на службу в КҐБ за посередництвом залізнодорожної поліції, про те, як капітан КҐБ Ситніковський шантажував його погрозами ув'язнення його і його родини за зв'язки з українським підпіллям та за активну з ним співпрацю. Далі він розповідає про одержання першого більшого доручення від КҐБ: проникнути в ряди українського підпілля і довідатися про обставини вбивства Я. Галана та відшукати вбивника. Після виконання цього доручення Сташинський увійшов у склад спецгрупи, яка оперувала проти українських повстанців. Відтак у Києві проходить дворічний шпигунський вишкіл. До часу переїзду до Києва Сташинський мав псевдо „Олег", а під час шпигунського вишколу — „Мороз". По прибутті до Польщі він одержує псевдо „Качор", а відтак леґенду фольксдойча Йозефа Леманна.

Відповідаючи на запитання президента трибуналу, обвинувачений розповідає досить широко про ті національні, політичні, релігійні та господарські умови, які панували в Західній Україні, а зокрема в його родинному селі Борщевичах, в час польської, німецької та большевицької окупацій. Багато місця в його зізнаннях займає справа українсько-польської та українсько-большевицької боротьби, зате зовсім промовчана боротьба українських повстанців проти гітлерівської Німеччини. Щождо українсько-польської та українсько-московської боротьби, то вона представлена Сташинським дуже однобічно, неповно, а то й зовсім фальшиво.

О год. 12-ій засідання суду перервано до год. 3-ої по пол.

Під час пополудневого засідання президент д-р Ягуш продовжував переслухання обвинуваченого.

Сташинський подає, що після кількатижневого перебування в Польщі він одержав пашпорт на ім'я Броніслав Качор. Він побував у тих місцях, які стосувалися леґенди Йозефа Леманна.

В Польщі Сташинський переїхав до совєтської зони Німеччини, де перебував у ряді міст, що так само стосувалися до леґенди Й. Леманна. Влітку він побував удома в Борщевичах і на наказ КҐБ попрощався з родиною. Батькам він не сказав правди про свою тодішню діяльність, проте вони і так знали, що він є в службі КҐБ.

В 1956 р. Сташинський одержав доручення виїхати до Мюнхену для контактів з „Надійчином" (Іваном Весагою). Далі обвинувачений зізнає про пляноване пірвання Л. Ребета з допомогою насонного порошка, вкиненого до страви, про свої зустрічі з українським емігрантом Максимовим, про устійнення місця замешкання М. Бориса і Данкова, про своє перебування на могилі полковника Є. Коновальця в Роттердамі, про своє одруження. Він розповів теж про свою шпигунську діяльність (слідкування за рухами американських військ, обслуговування мертвих пунктів, про подорож до Обераммерґав з метою зібрати інформації про американську школу розвідчиків).

В год. 17:20 перервано судове засідання до наступного дня, 9-ої год. вранці.

Образ Українських Земель в час другої світової війни у зізнаннях Б. Сташинського

Переслухання Сташинського провадить президент д-р Ягуш. Коротка характеристика відносин у Борщевичах, у селі 17 км від Львова, кидає світло на тодішній національний стан свідомости українського народу. Сташинський знає і говорить про Акт 30-го червня 1941 р., але його не розуміє або зводить до цілей власної оборони. Він говорить: Як прийшли німці, то село моментально зорганізувалося. Українська самоуправа, українська школа, українська поліція. Село відсунуло поляків і управу взяло у свої власні руки. Але зараз же подає, що в той сам час українці спалили польську колонію де жило 20 родин і вбили 12-літнього хлопця... На питання оборонця Зайдля Сташинський ще раз тенденційно малює долю польської колонії щоб публіка побачила, який то він (Сташинський) співчутливий та гуманний, та, очевидно, щоб приготовити собі оправдання, чому мусів ненавидіти і вбивати тих, які тими акціями проводили. Сташинський не бачить, що суперечить самому собі. Бо якщо правдою є, що всі керівні пости в селі українці зайняли і провадили, то чому мали палити і вбивати вже безборонних і усунених поляків? Сташинський у вияснюванні політичної ситуації виявився примітивом, і не бачить навіть того, що діється в його рідній хаті, як поступають його сестри і батьки, які, як виявляється, були свідомими українськими патріотами. Український повстанський рух Сташинський хоче пояснювати як породжений низькими матеріяльними спонуками, а не хоче бачити боротьби за національні ідеали, за власні права на власній землі. Визвольно-революційна боротьба українського народу провадиться не від сьогодні. І навіть за свідченням Сташинського, ще 1953 і 1954 рр. діяли поважні повстанські з'єднання. 90 відсотків українського населення було за ту боротьбу і, наражуючись на найбільші небезпеки, помагало УПА.

Інтерв'ю з німецьким радіо

Німецьке радіо в Кельні передало в п'ятницю, 5-го X. ц. р. в год. 19.20:20 в рамах авдиції „Німецьке Ехо", інтерв'ю свого кореспондента Рудольфа Ґрюнера з п. Ярославом Бенцалем. Відповідаючи на запитання, п. Я. Бенцаль подав, в яких умовах відбулося виконання атентату на С. Бандеру, які це принесло наслідки для ОУН та чим Бандера був такий небезпечний для Москви, що вона постановила вбити його.

Перша зустріч з чужинецькими журналістами

В неділю, 7-го жовтня ц.р., в готелі „Кайзергоф" в Карльсруге відбулося прийняття для спеціяльно запрошених німецьких й інших журналістів, яке влаштувало „Українське Видавництво" з метою дати чужинецькій пресі відповіді на деякі питання, що вона може собі ставити з приводу процесу проти Сташинського.

Конференцію відкрив і нею керував мґр. Ярослав Бенцаль. На поставлені запити відповідав мґр. Я. Бенцаль, двічі був запрошений взяти слово і дати додаткові вияснення Провідник ЗЧ ОУН Ст. Ленкавський та американський конґресмен Чарлз Керстен.

Дискусія була дуже оживлена та вказувала на велике зацікавлення журналістів українською тематикою взагалі, а визвольною боротьбою і політикою ОУН зокрема.

Зустріч тривала близько двох годин. Між присутніми видно було представників таких аґенцій, часописів чи журналістів: від Юнайтед Пресс — В. Рінґ; Асошіейтед Пресс — п. Бухеллєр; Дойче Прессе Аґентур — п. Фюссель; АҐЦ Прессе Аґентур — Ґюнтер Цойчель; Штутґартер Цайтунґ, бюро Карльсруге — д-р Ференбах; Зюдкурір. Абендпост — Герберт Буц. Франкфуртер Альґемайне Цайтунґ — Г. В. Шмідт; „Баділе Носсте Нахріхтен" — д-р Фріц Ляуе; „Зюддойче Цайтунґ" — Вальтер Шаліcс; „Рев'ю" — Горст Петтерс; радіовисильня „Вільна Европа" В. Банайтіс; „Штерн" — Ґерт Гайдеманн; „Англо - Українські Вісті" — Ґреґам й інші.

Східня Німеччина шукає політичної і господарської підтримки від Польщі

Варшава. — До Варшави прибула східньо-німецька економічна делеґація під проводом східньо-німецького віцепрем'єра Бруна Ляйшнера для переговорів про затіснення господарських взаємин між комуністичними Польщею і Східньою Німеччиною. Однак — за західніми коментарями — великого хісна з отих переговорів ніодній з тих двох держав не буде, бо Східня Німеччина потребує і харчів і промислових виробів, а одних і других тепер і в Польщі обмаль. Збір картопель в Польщі цієї осени на 25% менший, як у минулому році, а зерна менше на 10%. Зате Східня Німеччина хоче передати докам у Ґданську роботи з корабельних доків у Ростоку з уваги і на брак кваліфікованих робітників, які вибтікали до Західньої Німеччини, і на дорожчого робітника в Німеччині. Ці східньо-німецькі делеґати мають теж устійнити у Варшаві деталі подорожі в найближчому тижні до Східньої Німеччини польських „достойників" — Владислава Гомулки і паперового прем'єра Юзефа Циранкевича. Вони мають своїми відвідинами скріпити політичний престиж східньо-німецького диктатора Вальтера Ульбріхта, але — преса запевняє — вони будуть радше прохолоджувати того німецького ватажка в його войовничому настрої у відношенні до проблеми Берліну, як заохочувати до нової авантюри.

Американські науковці досліджують внутрішню частину Землі

Ню Йорк. — Людина летить в космічні простори, щоб пізнавати Місяць і Венеру, але досі ще добре не знає, на чому вона стоїть, бо ще й досі не є добре з'ясоване, що є в середині нашої Землі. Крайова Наукова Фундація організує дослідну працю, щоб вияснити цю справу. Займається цим питанням Проєкт Мо-гол, який склав умови з фірмою Бравн е. Рут в Гюстоні, Тексас, яка має перевести вверчення в океані в глиб землі, щоб дізнатися, що там є. Земна кора під ЗДА пересічно є від 19 до 32-ох миль завглибшки. Але в океанах вона є далеко тонша, і тому верчення переводять на дні океанів.

Короткі вістки

● Д-р Роберт А. Соблен, засуджений за шпигунство американський лікар, який помер самогубною смертю в Лондоні, коли його мали депортувати назад до ЗДА, зажив був отруту, що її мав зашиту в тайній кишені піджака. Соблена ревідували перед вивезенням із в'язничного шпиталю, але не відкрили тієї кишені з отрутою. Ствердила це щойно після його смерти поліція, після того, як аналіза виявила, що він затруєний наркотиком, якого в Англії нема.

● Тіто приєднався до Совєтів в оскаржуванні Спільного Господарського Ринку в „економічному імперіялізмі". Зазначено це у комунікаті, що його проголошено в Беоґраді наприкінці відвідин совєтського „президента" Брежнєва в Югославії.

Українська хроніка

● Вечір, присвячений пам'яті Константини Малицької, видатної західньоукраїнської письменниці і педагога, влаштовує в 15-ліття з дня її смерти 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку в суботу 14 жовтня ц. р. о год. 7.30 у власній домівці в УНДомі кімн. ч. 31. У програмі вечора доповідь Ольги Соневицької „Константина Малицька і роля українського вчителя", Леся Храплива „Спогад учениці", З. Никифорук і К. Рак — рецитація з творів К. Малицької та фортепіянове сольо — композиції Ґріґа і Фоменка — у виконанні Ю. Кобрина учня УМІ, кляси проф. І. Соневицького.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що 9-го жовтня 1962 року відійшов у Вічність, на 83-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО та ДІДУНЬО

сл. п. Микола АНТОНОВИЧ

був. директор судового уряду Земельних Книг в Долині та Болехові (Україна).

ПОХОРОН — в Клівленді, Огайо, в дні 11-го ЖОВТНЯ 1962 року, в 9:00 год. рано, з пох. заведення Колодія, до української кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на місцеве українське кладовище.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

ЄЛИСАВЕТА — дружина
ТАРАС, РОМАН, ІРИНА, ОМЕЛЯН — діти
д-р ТЕТЯНА з ТЕРЛЕЦЬКИХ, ЛЕСЯ з САДОВСЬКИХ — невістки
д-р ВИТОЛД ЛЕВИЦЬКИЙ — зять
РУСЛАНА, ІРИНА, РОМАН і АНДРІЙ — внуки